

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci **žalobce: Ing. V. M.**, zastoupen JUDr. Alešem Pejchalem, advokátem, se sídlem Vyšehradská 21, Praha 2, proti **žalovanému: Nejvyšší státní zastupitelství, kolegium na úseku ochrany utajovaných skutečností**, se sídlem Jezuitská 4, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 30. 9. 2004, č. j. 29 Ca 169/2004 - 41,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 30. 9. 2004, č. j. 29 Ca 169/2004 - 41, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se kasační stížností domáhá přezkoumání a zrušení shora označeného usnesení Krajského soudu v Brně, kterým byla odmítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 6. 2004, sp. zn. Kl 26/2004; rozhodnutím žalovaného byl zamítnut opravný prostředek žalobce proti rozhodnutí ředitele Národního bezpečnostního úřadu ze dne 25. 2. 2004, č. j. 5561/2003 - NBÚ/07 - SO. Z odůvodnění napadeného usnesení vyplývá, že krajský soud vycházel ze závěru, že s ohledem na znění ustanovení § 77k odst. 6 zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění účinném v době vydání rozhodnutí žalovaného (s přihlédnutím k § 68 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní - dále jen „s. ř. s.“), je toto rozhodnutí ze soudního přezkumu vyloučeno. Krajský soud neshledal důvody, pro něž by měl vyhovět žalobcovu návrhu na předložení věci Ústavnímu soudu pro rozpor § 77k odst. 6 citovaného zákona č. 148/1998 Sb. s ústavním pořádkem. Podle názoru krajského soudu měl stěžovatel postupovat podle § 73 odst. 2 citovaného zákona č. 148/1998 Sb., a proti rozhodnutí,

v jehož důsledku mu nebylo vydáno osvědčení pro styk s utajovanými skutečnostmi, mohl podat žalobu.

Stěžovatel podal kasační stížnost do všech výroků napadeného usnesení, a to z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b), d) a e) s. ř. s. Z hlediska uplatněných důvodů Nejvyšší správní soud poznamenává, že usnesení o odmítnutí žaloby lze relevantně napadnout pouze důvodem uvedeným v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy pro nezákonnost usnesení o odmítnutí žaloby, přičemž tato nezákonnost může spočívat jak v nesprávném posouzení hmotného, tak procesního práva (odmítl-li krajský soud žalobu, pak neposuzoval meritum věci ani po stránce právní, ani po stránce skutkové, proto nelze uplatňovat stížnostní důvody, které míří na tuto situaci); Nejvyšší správní soud je vázán rozsahem i důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.), jejich podřazení pod jednotlivá ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. však provádí, aniž by subsumpcí provedenou stěžovatelem byl jakkoli omezen. Stěžovatel v kasační stížnosti vytýká krajskému soudu, že se nezabýval meritem věci, ačkoliv zákon, jehož má být při řešení věci použito, je zcela zřejmě v rozporu s ústavním pořádkem České republiky (Ústavou, Listinou základních práv a svobod, Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod), konkrétně pak namítá, že § 77k odst. 6 výše citovaného zákona č. 148/1998 Sb. je podle jeho názoru v rozporu s čl. 4 Ústavy, čl. 6 odst. 1 a čl. 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 36 odst. 2 a čl. 26 Listiny základních práv a svobod. Rozhodnutí žalovaného se dotýká práva na svobodnou volbu povolání, přičemž stěžovateli bylo rozhodnutím žalovaného znemožněno vykonávat činnost, kterou po celý život vykonával a pro kterou má odbornou kvalifikaci. Žalovaného nelze považovat za tribunál, u kterého by byla garantována jeho nezávislost a nestrannost, jako je tomu u orgánu moci soudní. Stěžovatel rovněž v kasační stížnosti upozorňuje na rozpor § 77k odst. 6 s § 73 odst. 2 citovaného zákona č. 148/1998 Sb., kdy na jedné straně je soudní přezkum proti rozhodnutí žalovaného vyloučen, na straně druhé se připouští. Stěžovatel v kasační stížnosti dovozuje, že žalovaný není nadán procesní způsobilostí, a proto jako žalovaného v žalobě označil Nejvyšší státní zastupitelství, vědom si ustanovení § 7a odst. 5 věty třetí zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, podle něhož úkony provedené kolegiem ani úkony provedené státním zástupcem při výkonu funkce člena kolegia se nepovažují za úkony Nejvyššího státního zastupitelství. Vyloučení soudního přezkumu ve vztahu k rozhodnutí žalovaného tak představuje podle stěžovatele porušení práva na soudní ochranu. Stěžovatel napadal usnesení krajského soudu též pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů, neboť krajský soud se nedostatečně vypořádal s jeho žalobní námitkou vztahující se k ústavnosti ustanovení, které pro posouzení věci bylo určující. Pokud dále v kasační stížnosti stěžovatel rozvádí otázky zjišťování skutkového stavu věci před Národním bezpečnostním úřadem, a rovněž i před žalovaným, jedná se o námitky, kterými se krajský soud nezabýval, neboť žalobu odmítl - v řízení o kasační stížnosti napadající rozhodnutí o odmítnutí žaloby tedy nelze takovou námitku podřaditelnou obecně pod § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. účinně uplatnit.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti dovodil, že kolegium bylo zřízeno jako nezávislý tribunál v pojetí čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o lidských právech (č. 209/1992 Sb.), přičemž rekapituluje vývoj právní úpravy na tomto úseku po vydání nálezů Ústavního soudu publikovaného pod č. 322/2001 Sb., a dovozuje, že platné právo účinné dnem 1. 1. 2003 umožňovalo přezkoumání rozhodnutí o nevydání osvědčení souběžně (nikoli však následně) jednak na základě opravného prostředku kolegiem a jednak na základě žaloby soudem, neboť ze vzájemného vztahu § 77k odst. 6 a § 73 odst. 2 citovaného zákona č. 148/1998 Sb., plyne, že soudnímu přezkumu nepodléhají rozhodnutí kolegia a dále i jiná rozhodnutí a opatření podle citovaného zákona s výjimkou rozhodnutí o nevydání osvědčení.

Žalovaný navrhl, aby kasační stížnost byla jako nedůvodná zamítnuta, pokud nebude shledáno, že kasační stížnost je ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřipustná, neboť se opírá jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud především dospěl k závěru, že není dán důvod k odmítnutí kasační stížnosti, jak (in eventum) navrhoval žalovaný. Napadené rozhodnutí je usnesením o odmítnutí žaloby, a pokud lze z hlediska obsahového námitky stěžovatele podřadit pod § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., přičemž stěžovatel jasně uvádí, proč má za to, že důvod k rozhodnutí podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. nebyl dán, pak Nejvyšší správní soud je povinen přistoupit k posouzení důvodnosti kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů.

Krajský soud v Brně napadené usnesení opírá o § 77k odst. 6 zákona č. 148/1998 Sb. Toto ustanovení však bylo zrušeno nálezem Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 11/04 (publikován pod č. 220/2005 Sb.), s účinností od 6. 6. 2005. Ústavní soud především konstatoval, že zákaz soudního přezkumu stanovený § 77k odst. 6 citovaného zákona je v rozporu s ústavním pořádkem, protože odporuje ústavně garantovanému právu na soudní ochranu, jakož i principům právní jistoty a předvídatelnosti práva vyplývajících z konceptu právního státu. I když k prohlášení protiústavnosti a ke zrušení citovaného ustanovení § 77k odst. 6 zákona č. 148/1998 Sb. došlo následně až poté, kdy bylo vydáno usnesení napadené kasační stížností, je zjevné, že citované ustanovení vykazovalo znaky protiústavnosti už v době odmítnutí žaloby. Stěžovateli nelze odmítnout právo na spravedlivý proces v případě, kdy rozhodnutí žalovaného bylo v době jeho vydání vyloučeno z přezkumu nezávislým soudem, jestliže Ústavní soud ustanovení bránící přezkoumání soudem následně pro neústavnost zrušil. Nejvyšší správní soud, jenž jinak posuzuje věc (kasační stížnost podanou proti rozhodnutí krajského soudu o žalobě mířící na rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s.) podle právních norem účinných v době vydání napadeného správního aktu, tedy podle stejného právního stavu, jakým byl vázán krajský soud podle § 75 odst. 1 s. ř. s., nemohl v posuzované věci takto postupovat a ignorovat tak derogační nález Ústavního soudu, přestože byl vydán až po vydání napadeného usnesení krajského soudu. Kasační stížnost by v tomto případě při rigidním přístupu Nejvyššího správního soudu nespĺnila svou funkci ochrany veřejných subjektivních práv stěžovatele. Totožný přístup Nejvyšší správní soud zvolil například i ve věci sp. zn. 5 As 40/2004 a 2 As 39/2004.

Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud napadené usnesení Krajského soudu v Brně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, ve kterém je tento soud vázán názorem zdejšího soudu (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud je si vědom, že právní úprava upravující postavení a zřízení žalovaného (§ 7a zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství), o jehož procesní způsobilosti nebylo pochyb, neboť tou je nadán i správní orgán (srov. § 33 odst. 2 s. ř. s.), jenž rozhodoval o opravných prostředcích podle zákona č. 148/1998 Sb., pozbude účinnosti od 1. 3. 2006 (čl. XXII bod. 1 a 3, čl. LXVII zákona č. 413/2005 Sb.). V době rozhodování zdejšího soudu však žalovaný jako správní orgán nepochybně existuje a je účastníkem tohoto řízení (§ 69, § 105 odst. 1 s. ř. s.). Vyřešení otázky účastenství na straně žalovaného po 28. 2. 2006 však bude věcí krajského soudu v dalším řízení, Nejvyšší správní soud v tomto ohledu nemůže zaujímat závazný právní názor; vedoucí direktivou pro další postup krajského

soudu však nepochybně bude poskytnutí korektní soudní ochrany i za situace, kdy právní předpisy na úseku ochrany utajovaných skutečností účinné od 1. 1. 2006 opět trpí některými deficity v organizačně-procesních aspektech.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. ledna 2006

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu